

Sygn. akt VP 517/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 lutego 2016 roku

Sąd Rejonowy / Okręgowy w R. Wydział V

Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSR Justyna Wyrwas - Oliwkiewicz

Protokolant: Aleksandra Oźga

po rozpoznaniu w dniu 10 lutego 2016 roku w Rybniku

sprawy z powództwa

1. R. B.

2. R. K. (K.)

3. P. K. (K.)

przeciwko (...) S.A. w K.

o prawo do bezpłatnego węgla za rok 2014

1. w sprawie z powództwa R. B.:

a. oddała powództwo,

b. zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 135,00 zł (sto trzydzieści pięć złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji,

c. zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 120,00 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów w postępowaniu zażaleniowym;

2. w sprawie z powództwa R. K.:

a. oddała powództwo,

b. zasądza od powódki na rzecz pozwanej kwotę 135,00 zł (sto trzydzieści pięć złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji,

c. zasądza od powódki na rzecz pozwanej kwotę 120,00 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów w postępowaniu zażaleniowym;

3. w sprawie z powództwa P. K.:

a. oddała powództwo,

b. zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 135,00 zł (sto trzydzieści pięć złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji,

c. zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 120,00 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów w postępowaniu zażaleniowym.

SSR Justyna Wyrwas - Oliwkiewicz

Sygn. akt V P 517/15

UZASADNIENIE

Powodowie R. B., R. K. oraz P. K. reprezentowani przez radcę prawnego w pozwach z dnia 25 listopada 2014 roku wnieśli przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w K. o zasądzenie kwoty po 597,54 zł każdy wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia wniesienia pozwu tytułem ekwiwalentu pieniężnego za bezpłatny węgiel przysługujący emerytom, rencistom i innym uprawnionym osobom oraz o zasądzenie od pozwanej na ich rzecz zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu podali, iż byli zatrudnieni w Kopalni (...), bądź są wdowami po byłych pracownikach tej kopalni, aktualnie zaś są emerytami i przysługuje im od pozwanej bezpłatny deputat węglowy. W dniu 6 lutego 2014 roku pozwana zawarła w trybie art. 9¹ k.p. Porozumienie z organizacjami związków zawodowych, na mocy którego zmniejszono roczny wymiar bezpłatnego węgla przysługujący emerytom, rencistom i innym uprawnionym osobom o 1 tonę rocznie na okres dwóch lat. Powodowie podali, iż z dniem 1 stycznia 2014 roku nabyli prawo do bezpłatnego węgla w pełnym wymiarze.

W odpowiedzi na pozwy (vide k.15-16) pozwana wniosła o oddalenie powództw i zasądzenie od powodów kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Pozwana przyznała, iż powodowie są byłymi pracownikami Kopalni (...). Nadto, dodała, iż kopalnia ta została zlikwidowana, a prawo powodów do bezpłatnego węgla wynika z ustawy o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego w latach 2008-2015, przy czym, jak wynika z przepisów ww. ustawy pozwana może spełnić świadczenie jedynie w naturze – ekwiwalent pieniężny wypłacany jest zaś przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. W dniu 10 grudnia 2014 roku zarząd pozwanej podjął uchwałę, na mocy której emeryci, renciści i inne uprawnione osoby mogą pobrać taką ilość bezpłatnego węgla w naturze, o jaką pomniejszony został jego roczny wymiar za rok 2014.

W piśmie z dnia 24 kwietnia 2015 roku powodowie złożyli wniosek ewentualny o przekazanie ich spraw do rozpoznania przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych (vide k.34-34 verte).

Postanowieniami zawartymi w wyroku z dnia 08 maja 2015 roku sygn. akt V P 4844/14 (k 38) Sąd Rejonowy w Rybniku Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych sprawę powodów przekazał do rozpoznania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. jako organowi właściwemu.

Na skutek zażalenia pozwanej, postanowieniem z dnia 12 listopada 2015 roku sygn. akt IX Pz 57/15 (k. 60) Sąd Okręgowy w Gliwicach Ośrodek (...) w R. Wydział IX P. i (...) uchylił w/w postanowienia o przekazaniu spraw organowi rentowemu i przekazał w/w sprawy Sądowi I instancji do rozpoznania, pozostawiając mu rozstrzygnięcie o kosztach postępowania za obie instancje. W uzasadnieniu Sąd odwoławczy podniósł, że powodowie byli w sprawie reprezentowani przez zawodowego pełnomocnika, który wskazał stronę pozwaną. Zdaniem Sądu Okręgowego błędnie Sąd Rejonowy zastosował tu art.464 par.1 kpc uznając, że droga sądowa jest niedopuszczalna i zachodzą podstawy do odrzucenia pozwów. Sąd odwoławczy ocenił, że skoro powodowie wystąpili z roszczeniem pieniężnym przeciwko pozwanej, a nie przeciwko ZUS, to z uwagi na treść art.12 ust.1 ustawy o funkcjonowaniu górnictwa węglowego po stronie pozwanej brak jest legitymacji biernej, co winno skutkować oddaleniem powództwa a nie uznaniem, że droga sądowa jest niedopuszczalna.

Sąd ustalił, co następuje:

Dnia 6 marca 2000 roku zarząd (...) Spółki Akcyjnej postawił w stan całkowitej likwidacji Kopalnię (...). Rozpoczęcie likwidacji miało nastąpić z dniem 1 lipca 2000 roku, a jej całkowite zakończenie z dniem 30 września 2001 roku, przy czym wydobywanie węgla miało zakończyć się całkowicie już z dniem 31 grudnia 2000 roku. **(dowód: uchwała zarządu (...) Spółki (...)/ (...) z dnia 6 marca 2000 roku k.39-32)**

W dniu 20 grudnia 2004 roku zarząd (...) Spółki Akcyjnej w K. i organizacje związków zawodowych zawarły Porozumienie, które normowało warunki pracy i płacy. Na podstawie § 10 ustalono, że prawo do bezpłatnego węgla przysługuje emerytom, rencistom i innym uprawnionym osobom niebędącym pracownikami według dotychczasowych zasad. Zgodnie z § 10¹ byłym pracownikom pozwanej, którzy po dniu 1 stycznia 2011 roku nabyli prawo do świadczeń przedemerytalnych przysługuje bezpłatny węgiel w wymiarze 3 ton rocznie. **(dowód: Porozumienie z dnia 20 grudnia 2004 roku k.20-23 verte)**

Na mocy Aneksu nr (...) do ww. Porozumienia z dnia 7 lutego 2012 roku ustalono, iż emerytom, rencistom i innym uprawnionym osobom przysługuje bezpłatny węgiel według zasad określonych w Załączniku nr 14 do Porozumienia. **(dowód: Aneks nr (...) z dnia 7 lutego 2012 roku k.18)**

Zgodnie z ww. Załącznikiem prawo do bezpłatnego węgla realizowane jest co do zasady w ekwiwalencie pieniężnym wypłacanym do dnia 31 marca danego roku na wskazane przez uprawnionego konto bankowe lub w terminie do dnia 30 kwietnia danego roku w kasie jednostki organizacyjnej (§ 1). Powyższe prawo może zostać także zrealizowane w naturze, jeżeli taką formę realizacji bezpłatnego węgla uprawniony określi w deklaracji węglowej (§ 2). Bezpłatny węgiel w wymiarze 3 ton rocznie przysługuje byłym pracownikom, których stosunek pracy został rozwiązany od dnia wejścia w życie Załącznika w związku z przejściem na emeryturę, a także na podstawie ustawy o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunku pracy z przyczyn niedotyczących pracowników. Węgiel w takim wymiarze przysługuje również wdowom, wdowcom i sierotom, jeżeli spełniają warunki do otrzymania renty rodzinnej po byłych pracownikach pozwanej. Bezpłatny węgiel w wymiarze wynikającym z nabytego już uprawnienia przysługuje byłym pracownikom, wdowom, wdowcom i sierotom, którzy do dnia wejścia w życie załącznika korzystali z uprawnienia do bezpłatnego węgla (§ 3). Zgodnie z § 7 Załącznika przepisów Załącznika nie stosuje się do uprawionych (emerytów, rencistów i innych osób), których prawo do bezpłatnego węgla realizowane jest na podstawie przepisów ustawy z dnia 7 września 2007 roku o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego w latach 2008-2015 ze środków budżetowych. **(dowód: Załącznik nr 14 k.18 verte-19 verte)**

W dniu 6 lutego 2014 roku Zarząd pozwanej zawarł z organizacjami związków zawodowych (...), na mocy którego zmniejszono roczny wymiar bezpłatnego węgla przysługującego emerytom, rencistom i innym uprawnionym osobom o jedną tonę rocznie – na okres 2 lat, niezależnie od źródeł finansowania bezpłatnego węgla (§ 6). **(dowód: Porozumienie z dnia 6 lutego 2014 roku k.25-26)**

Dnia 10 grudnia 2014 roku Zarząd pozwanej podjął uchwałę w sprawie przywrócenia wymiaru bezpłatnego węgla oraz przesunięcia terminu wypłaty ekwiwalentu pieniężnego dla emerytów, rencistów i innych osób uprawionych za rok 2014, w treści której stwierdził, iż uprawnieni mogą pobrać w terminie do 30 czerwca 2015 roku taką ilość bezpłatnego węgla w naturze o jaką został pomniejszony jego roczny wymiar za rok 2014, nadto jeżeli deklaruwali chęć otrzymania ekwiwalentu w gotówce mogą zmienić deklarację węglową i odebrać w terminie do 30 czerwca 2015 roku taką ilość bezpłatnego węgla w naturze o jaką został pomniejszony jego roczny wymiar za rok 2014, natomiast jeżeli podtrzymują decyzję o otrzymaniu bezpłatnego węgla w ekwiwalencie pieniężnym, otrzymają ten ekwiwalent w terminie do 31 grudnia 2015 roku. **(dowód: uchwała Zarządu pozwanej z dnia 10 grudnia 2014 roku, nr (...) k.24)**

Powodowie R. B., R. K. oraz P. K. są byłymi pracownikami zlikwidowanej Kopalni (...), bądź wdowami po byłych pracownikach tej kopalni. Wszyscy powodowie uprawnieni są do otrzymania świadczenia w postaci deputatu

węglowego – okoliczności bezsporne. Nadto, wszyscy powodowie zrezygnowali z węgla w naturze i pobierają ekwiwalent pieniężny wypłacany przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. (**dowód: tabela k.27**)

Sąd zważył, co następuje:

Powództwa nie zasługiwały na uwzględnienie.

Bezspornym w sprawie było, iż powodowie są byłymi pracownikami Kopalni (...), bądź też wdowami po byłych pracownikach tej zlikwidowanej kopalni, a także iż powodom jako emerytom górniczym przysługuje świadczenie w postaci deputatu węglowego. Wobec podjęcia przez zarząd pozwanej uchwały z dnia 10 grudnia 2014 roku bezsporny stał się także wymiar deputatu przysługującego powodom. Spór między stronami sprowadzał się do kwestii formy w jakiej powodowie mogą domagać się spełnienia świadczenia przez pozwaną. Powodowie wnieśli o zasądzenie od pozwanej ekwiwalentu pieniężnego, podczas gdy pozwana stanęła na stanowisku, iż może spełnić świadczenie jedynie poprzez wydanie węgla w naturze, a wypłaty ekwiwalentu pieniężnego dokonuje Zakład ubezpieczeń Społecznych.

Zgodnie z § 10 Porozumienia z dnia 20 grudnia 2014 roku emerytom, rencistom i innym uprawnionym osobom przysługuje bezpłatny węgiel według zasad określonych w Załączniku nr 14. Wskazano tam, iż prawo do bezpłatnego węgla dla emerytów, rencistów i innych uprawnionych realizowane jest co do zasady w ekwiwalencie pieniężnym, jednakże prawo to na wniosek uprawnionego może zostać zrealizowane w naturze. Zobowiązanie pieniężne w postaci ekwiwalentu pozwana winna wykonać do dnia 31 marca (na konto bankowe) lub do dnia 30 kwietnia (w kasie jednostki organizacyjnej) danego roku tj. roku, za który ekwiwalent pieniężny przysługuje. Zasadą jest więc prawo do rocznego bezpłatnego węgla w formie ekwiwalentu pieniężnego, który wypłacany jest z góry.

Jednakże, zgodnie z § 7 załącznika nr 14 do Porozumienia z dnia 20 grudnia 2004 roku przepisów tego Załącznika nie stosuje się do uprawnionych (emerytów, rencistów i innych osób), których prawo do bezpłatnego węgla realizowane jest na podstawie przepisów ustawy z dnia 7 września 2007 roku o funkcjonowaniu górnictwa kamiennego w latach 2008-2015 ze środków budżetowych.

Wobec likwidacji KWK (...) oraz uzyskania przez powodów prawa do emerytury, źródłem ich uprawnień do deputatu węglowego nie są postanowienia Porozumienia z dnia 20 grudnia 2004 roku, lecz przepisy ustawy o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego.

Zgodnie z art. 12 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego (Dz.U. z 2007 r. Nr 192, poz. 1379 ze zm.) byłemu pracownikowi kopalni postawionej w stan likwidacji przed dniem 1 stycznia 2007 r., uprawnionemu do bezpłatnego węgla, który uzyskał emeryturę lub rentę przed tym dniem, jest wypłacany przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, zwany dalej (...), oprócz emerytury lub renty, ekwiwalent pieniężny. Warunkiem otrzymania ekwiwalentu pieniężnego jest przedłożenie pracodawcy pisemnego oświadczenia o rezygnacji z uprawnienia do pobierania bezpłatnego węgla w naturze (art. 12 ust. 3).

W przypadku braku takiego oświadczenia, zastosowanie znajduje art. 13 ust. 1 ustawy, zgodnie z którym przedsiębiorstwo górnicze wydaje bezpłatny węgiel w naturze, który jest finansowany z dotacji budżetowej, uprawnionemu do jego otrzymania: byłemu pracownikowi kopalni postawionej w stan likwidacji przed dniem 1 stycznia 2015 r. (pkt. 1); pracownikowi kopalni postawionej w stan likwidacji przed dniem 1 stycznia 2007 r. wchodzącej w skład przedsiębiorstwa, o którym mowa w art. 8 ust 1, który uzyska emeryturę lub rentę przed dniem 1 stycznia 2016 r. (pkt. 2). Ilość pobieranego bezpłatnego węgla w naturze nie może być wyższa niż 3 Mg węgla kamiennego rocznie (ust 2).

Powodowie złożyli oświadczenia o rezygnacji z uprawnienia do pobierania bezpłatnego węgla w naturze i realizują prawo do bezpłatnego węgla pobierając ekwiwalent pieniężny z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Pozwana nie jest zobowiązana do spełnienia tego świadczenia na ich rzecz. W konsekwencji nie jest legitymowana biernie w sprawach powodów, bowiem stron nie łączy stosunek prawny, na podstawie którego powodowie mogliby domagać się od pozwanej świadczenia w postaci deputatu węglowego.

Mając na uwadze powyższe, Sąd oddalił powództwa, o czym orzeczono w lit. a pkt 1-3 sentencji.

O kosztach procesu orzeczono w lit. b oraz c pkt 1-3 sentencji na mocy art. 98 k.p.c., zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy i na podstawie § 6 pkt 2 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 2 oraz w zw. z § 13 ust. 2 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu. Powodowie przegrali spory z pozwaną, wobec czego obowiązani są do zwrotu na jej rzecz kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje oraz zwrotu kosztów opłaty od zażalenia.